

Rødflangre i eldre furuskog.

Foto: Sigrve Reiso

Tilråkning om vern

Utvidelse av Kleppefjell naturreservat i Hjartdal kommune

Fylkesmannen i Telemark – juli 2018

Tilrådning om vern

Utvidelse av Kleppefjell naturreservat i Hjartdal kommune

INNHOOLD

1.	Forslag	2
2.	Hjemmelsgrunnlag	2
3.	Verneverdier	3
4.	Andre interesser	4
5.	Trusler mot verneverdiene	4
6.	Saksbehandling	4
7.	Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.	5
8.	Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.	6
9.	Lokal og sentral høring.....	6
9.1.	Generelle merknader ved lokal og sentral høring.....	6
9.2	Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring.....	7
9.3	Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene	7
9.4	Merknader til det foreslåtte området	7
9.5	Fylkesmannens kommentarer og tilrådning til det foreslåtte området.....	8

Vedlegg:

1 A: Forslag til forskrift for Kleppefjell naturreservat.....	9
1 B: Forslag til avgrensing av Kleppefjell naturreservat.....	13

1. Forslag

Fylkesmannen legger med dette fram forslag om utvidelse av Kleppefjell naturreservat i Hjartdal kommune i Telemark fylke. Tilrådommen omfatter utvidelse østover av eksisterende naturreservat verna i medhold av naturmangfoldloven. Forslaget til vern er basert på ordningen med frivillig vern av skog på privat grunn.

Området som foreslås vernet er:

Navn på område	Gnr./bnr.	Kommune	Totalt areal (daa)	Verneverdi	Merknader
Kleppefjell naturreservat, utvidelse	68/1	Hjartdal	652	Regional **	Eksisterende reservat er på 1 095 daa

Siden det ikke forelå skogbruksopplysninger i høringsdokumentet tar vi med oversikten her:

SKOGBRUKSOPPLYSNINGER (Data fra AT Skog).

Navn	Total areal	Produktivt areal (daa)				Annet areal (daa)			Tilvekst	Volum
	daa	H	M	L	Sum	Myr	Imp.	Skrapskog	m ³ /daa	m ³
Kleppefjell naturreservat, utvidelse	652	35	251	319	605	0	47	0	0,23	7 832

2. Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

- ”Som naturreservat kan vernes områder som
- inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,
 - representerer en bestemt type natur,
 - på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,

- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenoppsettingstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenoppsettingstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kap. II

Med hensyn til kunnskapsgrunnlaget (jf. § 8 i nml), så foreligger det god dokumentasjon av arter og naturtyper i områdene, jf. omtalen i kap. 3 Verneverdier. Restriksjonene på inngrep og tiltak som innføres med verneforskriftene vil beskytte verneverdiene, og den bruken som tillates videreført vil ha liten negativ virkning på dem. Basert på foreliggende kunnskapsgrunnlag er vår vurdering derfor at effekten av vernet på verneverdiene og naturmangfoldet for øvrig vil være positiv. Prinsippene i §§ 9-12 framstår dermed ikke som relevante i saka.

3. Verneverdier

Et vern av det foreslåtte området vil sikre arealer som sammen med eksisterende naturreservat har nasjonal verneverdi (***).

Verneplanarbeidet er utført med bakgrunn i følgende rapporter:

1. Kleppefjell-Runningsfjell (direkte link: <http://borchbio.no/narin/?nid=5677>)

Reiso S., Reiso S., Reiso S. 2016. Naturverdier for lokalitet Kleppefjell-Runningsfjell, registrert i forbindelse med prosjekt Kalkskog Telemark 2015. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

Formål

Formålet med naturreservatet er å verne et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av et særprega og artsrikt kalkfuruskogsområde på grunnfjellet.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av stort arts mangfold med forekomst av en rekke sjeldne og trua arter, blant annet en særlig rik orkideflora.

Etter Fylkesmannens vurdering tilfredsstiller arealet krava som naturmangfoldlovens § 37 setter for områder som kan vernes som naturreservat.

4. Andre interesser

Planstatus for området

Arealene er avsatt til LNF-område i kommuneplanens arealdel.

Det står en telemast innenfor utvidelsesområdet og det går en avgreining fra enkel traktorvei inn til installasjonen.

5. Trusler mot verneverdiene

Skogsdrift kan i deler av området være en trussel mot verneverdiene. Ferdsel og beiting anses ikke å være noen trussel i området i dag.

6. Saksbehandling

Bakgrunn

Vern av skog har de siste 15 år vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge.

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Fylkesmannen tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Fylkesmannen forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Fylkesmannen forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punkta vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Konkret om området

Tilbud om frivillig vern av utvidelsesområdet til Kleppefjell naturreservat ble mottatt dels direkte fra grunneierne, dels via AT Skog SA i 2017.

Det ble gjennomført naturfaglige undersøkelser i området i 2015 og rapport forelå våren 2016.

Forhandlinger om erstatning er gjennomført vinteren 2017 - 2018, dels parallelt med meldings- og høringsfasen 2017 – 2018 og avsluttet våren 2018.

Meldingsfasen

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 31. oktober 2017. Innkomne merknader ble nærmere kommentert i høringsdokumentet.

Høringsfasen

I samsvar med naturmangfoldloven og saksbehandlingsreglene til denne, jf. Miljødirektoratet Veileder M - 481 / 2016 - *Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven*, sendte Fylkesmannen forslaget til vern ut på høring 31. januar 2018, med frist 6. april 2018. Det ble foretatt en felles lokal og sentral høring. Ved fristens utløp var det kommet inn en (1) uttalelse til lokal høring, og fire (4) uttalelser til sentral høring.

Videre saksgang

Fylkesmannen sender nå, på bakgrunn av høringsdokumentet og innkomne uttalelser, tilrådning om vern til Miljødirektoratet. På bakgrunn av at det er gjennomført forhandlinger og inngått avtale om vern med grunneierne der forslag til forskrift inngår, vil det vanligvis ikke bli gjort annet enn mindre justeringer i forskrifta etter høring.

Direktoratet fremmer så saken for Klima- og miljødepartementet som deretter vil forberede saken og legge fram forslag om vernevedtak for Kongen i statsråd. Etter vernevedtak ved kgl.res. vil erstatningen i tråd med avtalen bli utbetalt av Miljødirektoratet. Fylkesmannen får deretter vanligvis i oppdrag å bekjentgjøre vedtaket og sørge for at naturreservatet blir forsvarlig merket og skiltet. Dette gjøres normalt av jordskifteretten, som etter begjæring fra Fylkesmannen oppretter sak om grensegang for området.

7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.

Det foreslås ingen endring av navn på naturreservatet etter høring. Det er foretatt en mindre justering av avgrensningen på verneområdet helt i øst, da vi ikke hadde brukt korrekt avgrensning på kartet som ble sendt på høring. En liten avgreining fra traktorvei opp til radiomast hadde heller ikke kommet med på høringskartet, men er nå tatt inn i tilrådingen.

8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det er etter Fylkesmannens vurdering ikke behov for forvaltningsplan for dette området. Vi anser oppsynsbehovet for å være lite.

9. Lokal og sentral høring

Verneplanen ble sendt på lokal høring til alle grunneierne både i eksisterende og utvida reservat. Videre til Hjartdal kommune, til Telemark fylkeskommune, samt til følgende berørte brukerorganisasjoner, regionale statlige etater, næringsinteresser og lokale interesseorganisasjoner:

Hjartdal Everk AS, Hjartdal skogeierlag, Hjartdal Bondelag, Forum for natur og friluftsliv i Telemark, Naturvernforbundet i Telemark, NJFF i Telemark, Norsk Ornitologisk forening i Telemark, NVE Region Sør, Statens Vegvesen Region sør, Telemark Turistforening, Telemark Bonde- og småbrukarlag, Telemark Bondelag, Telemark Botaniske forening, Telemark Orienteringskrets, Telemark Sau og Geit.

Verneplanen ble sendt på sentral høring til:

Landbruksdirektoratet, Kommunenes sentralforbund, Forsvarsbygg, Statens Kartverk, Stedsnavnetjenesten for Østlandet og Agderfylkene, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Telia Norge AS, Norges Geologiske Undersøkelser, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Bane NOR SF, AVINOR AS, Luftfartstilsynet, Vegdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Statkraft SF, Statnett SF, Norges Bondelag, Norsk Sau og Geit, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NORSKOG, Norges Luftsportsforbund, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norsk Botanisk Forening, Botanisk museum NMH, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Zoologisk Forening, WWF Norge, Den Norske Turistforening, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådenes Landsforbund, Norges Idrettsforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges handikapforbund, NHO Reiseliv, Natur og Ungdom, Norges Miljøvernforbund, Norsk Biologforening, SABIMA, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk institutt for naturforskning, Instituttet for biovitenskap, Universitetet i Oslo, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Universitetet i Bergen, NTNU, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi - NTNU, Vitenskapsmuseet - NTNU, Ringve botaniske have og Universitetet for miljø- og biovitenskap.

9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring

Lokal høring

Ingen merknader

Sentral høring

Direktoratet for mineralforvaltning, DMF (brev av 23.03.2018) har følgende generelle merknader til høringen: «*Det gjør saksbehandling mer effektivt dersom gårds- og bruksnummer og kjente stedsnavn fremgår tydelig i kart. Legg gjerne ved .sosifil av planomriss. Ved endring av områder, er det fint om endring klart fremgår av kart eller annen forklaring.*»

9.2 Generelle merknader til forskriftene ved lokal og sentral høring

Lokal høring

Ingen merknader

Sentral høring

Landbruksdirektoratet (28.02.2018) uttaler at « *Forslagene til verneforskrifter gir generelle unntak fra vernebestemmelsene for beiting, utsetting av saltsteiner og vedlikehold av traktorvei. Det gis også generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene for nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.*

Videre er det gitt spesifiserte dispensasjonsbestemmelser for hogst av etablerte plantefelt, oppsetting og vedlikehold av gjerder, samt for motorferdsel i forbindelse med disse aktivitetene.»

Landbruksdirektoratet bemerker videre at det ikke går fram av høringsdokumentene om og i tilfelle hvordan områdene i dag nyttes i landbrukssammenheng. Landbruksdepartementet antar at beiting er den mest påregnelige landbruksmessige utnyttelse av områdene. Forslagene til vernebestemmelser er imidlertid utformet slik at det vil være mulig å utnytte områdene til beite for husdyr dersom dette er aktuelt.

Forsvarsbygg (16.03.2018) uttaler at « *I forslagene til forskrift er både det generelle hensynet til militær operativ virksomhet og hensynet til luftoperativ virksomhet hensyntatt. Vi har derfor ingen merknader til forslagene.»*

9.3 Fylkesmannens kommentarer og tilrådninger til de generelle merknadene

Når det gjelder uttalelsen fra DMF, så noterer vi oss ønsket om at kartet skal inneholde gnr./bnr. og generelt gjøres mer lesbart, og at en gjerne ser at det følger med digitale filer for avgrensningen av områdene.

9.4 Merknader til det foreslåtte området

Lokal høring:

Grunneiere Åse og Roar Fjeld (e-post av 7.02.2018 fra AT Skog) har gjort en justering av tilbudet lengst i øst. Det er også en veistubb opp til radiomast som ikke er kommet med på kartet som ble sendt på høring.

Sentral høring:

Bane NOR SF (22.02.2018) uttaler at verneplanen ligger i stor avstand fra Bane NOR sine anlegg, og at en derfor ikke har merknader til planene.

Statens vegvesen Region sør (28.02.2018) har ingen merknader til planene.

Direktoratet for mineralforvaltning, DMF (brev av 23.03.2018) har ingen merknader til høringen ut over det som er nevnt i de generelle kommentarene, jf. pkt. 9.1.

9.5 Fylkesmannens kommentarer og tilråkning til det foreslåtte området

Fylkesmannens kommentarer og tilråkning

Mindre språklige endringer og rettelser i forskriftene blir ikke kommentert nærmere. Større endringer og tilføyelser er vist i kursiv.

Når det gjelder innspillet fra grunneierne Åse og Roar Fjeld, så har vi korrigert avgrensingen av området slik det er avtalt i tilbudet.

Konklusjon:

Fylkesmannen tilrår at Kleppefjell naturreservat blir utvidet og vernet som naturreservat med slike endringer som nevnt ovenfor, men for øvrig med verneforskrifter og kart som i høringsforslaget.

Se egne vedlegg, 1 A og B.

Vedlegg 1 A.

Forslag til forskrift for Kleppefjell naturreservat i Hjartdal kommune, Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med naturreservatet er å verne et skogområde som har særlig betydning for biologisk mangfold på grunn av forekomst av et særprega og artsrikt kalkfuruskogsområde på grunnfjellet.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av stort arts mangfold med forekomst av en rekke sjeldne og trua arter, blant annet en særlig rik orkideflora.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2 Geografisk avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr: Hjartdal kommune: 62/4, 65/1, 65/2, 65/8, 65/7, 65/9, 66/1, 68/1, 71/1, 71/2

Naturreservatet dekker et totalareal på 1 747 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk datert Klima- og miljødepartementet..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Hjartdal kommune, hos Fylkesmannen i Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3 Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger,

parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.

- d. Bruk av naturreservatet til idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d. Beiting.
- e. Vedlikehold av eksisterende traktorveier vist på vernekartet, i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- f. Vedlikehold av telemast og tilhørende bygning i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- g. Oppsetting av midlertidige mobile jakttårn for storviltjakt.
- h. Utsetting av saltsteiner.
- i. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- j. Bålbrenning med tørrkvist eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.
- b. Bruk av hest og kjerre samt ridning utenom eksisterende veg er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for:

Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b. Nødvendig uttransport av felt storvilt med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende traktorveier vist på vernekartet.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. Spesifiserte dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, løyper og gamle ferdselsveier.
- b. Nødvendig uttransport av felt storvilt med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 annet ledd b.
- c. Høgst av etablerte plantefelt.
- d. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- e. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- f. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- g. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- h. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 e, f og h, og § 7 c, e og f.

§ 8 Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9 Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldlovens § 47.

§ 10 Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11 Forvaltningsmyndighet

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves FOR-1993-07-09-705.

Vedlegg 1. B. Kart over Kleppefjell naturreservat med utvidelse.

